

اخلاق و اخلاق حرفه‌ای

برای مشاغل و دانشجویان پرستاری مامایی و پیراپزشکی

تالیف

محمد رحیم‌مدیسه

عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد

زهرا ایلوی

کارشناس پرستاری ، کارشناس ارشد آموزش پزشکی

نشر جامعه‌نگر

دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد

سرشناسه	:	رجیمی مدیسه ، محمد
عنوان و نام پدیدآور	:	اخلاقی و اخلاق حرفه ای برای مشاغل و دانشجویان پرستاری، مامایی و پیراپزشکی
مشخصات نشر	:	تهران: جامعه‌نگر؛ دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	:	۱۴۴ ص.
شابک	:	۸۹۰۰۰ ریال : 978-600-101-390-4
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیبای مختصر
یادداشت	:	فهرست‌نویسی کامل این اثر در نشانی http://apac.ilanet.ir قابل دسترسی است.
یادداشت	:	کتابنامه: ص. ۱۲۵.
شناسه افزوده	:	ایبازی، زهرا، ۱۳۵۶-
شناسه افزوده	:	دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۷۹۸۴۵۱

این اثر، مشمول قانون حمایت از مؤلفان و مصنفان می‌باشد. هیچ بخشی از کتاب به هیچ شکلی اعم از فتوکپی یا بازنویسی مطالب در هرگونه رسانه‌یی من جمله کتاب، لوح فشرده و مجلات، بدون اجازه‌ی کتبی ناشر قابل استفاده نیست و موجب پیگرد قانونی می‌شود.

اخلاق و اخلاق حرفه ای برای مشاغل و دانشجویان پرستاری ، مامایی و پیراپزشکی

تألیف محمد رجیمی مدیسه - زهرا ایبازی

ناشر جامعه‌نگر با همکاری دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد

نوبت و سال چاپ اول ۱۳۹۴؛ شمارگان ۱۰۰۰ نسخه

صفحه‌آرایی سید مجتبی طبسی؛ طرح جلد محبوبه اله‌معدی

بها ۸۹۰۰۰ ریال

شابک ۹۷۸-۶۰۰-۱۰۱-۳۹۰-۴

نشر جامعه‌نگر

ناشر برگزیده حوزه سلامت (سال ۱۳۹۳)

ناشر برگزیده حوزه جوانان (سال ۱۳۹۳)

ناشر برگزیده کشور (سال ۱۳۹۲)

ناشر برتر دانشگاهی (سال ۱۳۹۱)

دفتر مرکزی نشر جامعه‌نگر

تهران: خ انقلاب - مقابل درب اصلی دانشگاه تهران - خ فخر رازی - خ نظری - شماره ۸۴. تلفن: ۶۶۴۹۴۷۱۶ - ۶۶۳۹۴۸۸۷

فروشی اینترنتی: www.Jameenegar.com

کتاب‌فروشی‌های معتبر پزشکی سراسر کشور

اهواز: رشد - شرق • اردبیل: خاتم • اراک: دانشجو • ارومیه: شاهد ایثارگران • اصفهان: کیا - پارسا - رازی - • بابل: علی‌زاده - آتیه‌شاه • بجنورد: ارسطو • بروجرد: ولایت • بندرعباس: سروش • بوشهر: کتاب‌فروشی عمادی • بیرجند: شهر کتاب • تالش: جامعه‌نگر • تبریز: شیرنگ - پایک • تنکابن: میرچی • جهرم: کلبه کتاب • خرم‌دره: معلم • خرم‌آباد: نشر قلم • رشت: دانشگاه آزاد یل طالقان - ارجمند - مزده • زابل: رازی • زاهدان: کالج • زنجان: شهر کتاب • ساری: هدف - دانشجو • امیرکبیر • سمنان: نسیم - اشراق • ۲ • سبزوار: نشر آرس • شیراز: مرکز کتاب دانشگاه علوم پزشکی شیراز - جمالی • قم: فاضل • قزوین: حکیم • کاشان: خانه کتاب • قوچان: نوآندیش • کرمان: پایپروس • کرمانشاه: علم و فرهنگ • جهان‌کتاب • گرگان: جلالی • گناباد: کتابستان • لاهیجان: مرکز کتاب دانشگاهی • مشهد: مجد دانش - نمایشگاه علوم پزشکی جهاد دانشگاهی • همدان: روزاندیش - دانشجو • یزد: خاتجانه‌خانی

۲۱	سقراط	۱۰	پیشگفتار
۲۱	افلاطون	۱۰	مقدمه
۲۲	ارسطو	۰۱	فصل اول: اخلاق
۲۳	اخلاق از دیدگاه اسلام	۰۱	مقدمه
۲۳	طرفداران اخلاق نسبی چه می‌گویند؟	۰۱	مروری بر نظرات صاحب‌نظران در رابطه با اخلاق
۲۴	جمع‌بندی و خلاصه دیدگاه‌های مکاتب	۰۳	اهمیت و تعاریف علم اخلاق
۲۵	فلسفه اخلاق در علوم پزشکی	۰۴	فواید اخلاق
۲۶	فصل چهارم: اخلاق در علوم پزشکی	۰۵	منابع اخلاق
۲۶	مقدمه	۰۵	اقسام خلق
۲۶	تاریخچه علم اخلاق در علوم پزشکی	۰۵	اصول اخلاقی
۲۸	اهمیت اخلاق در علوم پزشکی	۰۶	مکارم و محاسن اخلاقی
۲۸	اخلاق در علوم پزشکی	۰۷	رذایل اخلاقی و گناهان
۲۹	جایگاه اخلاق پزشکی در سایر علوم	۰۷	مخالفان علم اخلاق
۳۰	اصول اخلاق علوم پزشکی	۱۰	فصل دوم: ضرورت آموزش اخلاق حرفه‌ای
۳۰	موضوعات مطرح در اخلاق پزشکی نوین	۱۰	مقدمه
	فصل پنجم: اصول، ویژگی‌ها و مکارم اخلاقی	۱۰	آموزش اخلاق پزشکی و حرفه‌ای
۳۲	در اخلاق حرفه‌ای	۱۰	هدف آفرینش و هماهنگی تعلیم و تربیت با فطرت الهی
۳۲	مقدمه	۱۱	دانش و آگاهی لازمه حرکت صحیح
۳۲	ایمان	۱۱	توسعه علوم پزشکی و جایگاه آن در بین سایر علوم
۳۳	تقوی	۱۲	ضرورت تربیت اخلاقی
۳۴	ورع	۱۳	وجدان اخلاقی و فطرت انسانی
۳۴	خشیت	۱۴	معرفت نفس
۳۴	خوف و رجاء		
۳۴	بصیرت	۱۶	فصل سوم: فلسفه اخلاق و دیدگاه مکاتب
۳۴	رفق	۱۶	مقدمه
۳۵	عبادت و بندگی	۱۶	فلسفه اخلاق
۳۵	اخلاص در اعمال	۱۷	مکتب لذت‌گرایی
۳۵	فروخوردن خشم	۱۸	مکتب اپیکوریسم
۳۵	عدالت	۱۸	نظریه نیچه
۳۶	خودمختاری	۱۹	مکتب اخلاقی مارکس
۳۶	نیکوکاری و احسان	۱۹	نظریه روسو
۳۶	پرهیز از صدمه زدن به دیگران	۲۱	ملاک خیر اخلاق در نزد فیلسوفان قدیم یونان
۳۷	ایثار		

۵۰	خشم	۳۷	عفت
۵۱	بیمان شکنی	۳۷	مدارا با مردم
۵۱	خیانت	۳۷	سعه صدر و انتقادپذیری
۵۱	بخل	۳۸	اعتماد و وثوق
۵۲	حرص	۳۸	تفویض و توکل
۵۲	مجادله و لجابت	۳۸	صبر
۵۲	ظلم	۳۹	خوش رویی
۵۲	تبعیت از هوای نفس	۳۹	راست گوئی
۵۳	اغفال بیمار	۳۹	حیاء
۵۴	فصل هفتم: حقوق و اخلاق حرفه‌ای	۳۹	رسیدگی به مددجویان و خیرخواهی
۵۴	مقدمه	۴۰	رازداری
۵۴	حقوق بشر و اخلاق حرفه‌ای	۴۱	مخالفت با هوای نفس
۵۵	منشور حقوق بیمار بستری در بیمارستان	۴۱	وقار و آراستگی
۵۶	حقوق بیمار در اتاق عمل	۴۱	ارتباط کلامی صحیح
۵۷	حقوق پرستاران	۴۱	اجتهاد و تخصص حرفه‌ای
		۴۲	کسب علم و روزآمدی علمی
		۴۳	خیرخواهی و آموزش ناصحانه
		۴۳	تواضع
		۴۳	خوش بینی
	فصل هشتم: اخلاق حرفه‌ای و مشاغل علوم پزشکی (کادر پرستاری، مامایی و پیراپزشکی)	۴۴	امید دادن به بیمار
۵۹	مقدمه	۴۴	کمک به انجام وظایف دینی بیمار
۵۹	اخلاق حرفه‌ای پرستار در ارتباط با سایر افراد تیم پزشکی	۴۵	انجام امور درمانی در جنس مخالف
۵۹	اخلاق پرستاری	۴۵	ایجاد محیط خصوصی و احترام به خلوت بیماران
۶۰	ویژگی‌های اخلاقی و رفتاری پرستاران	۴۵	نظم در امور
۶۱	آیین‌نامه اخلاق پرستاری	۴۶	کسب مهارت و صداقت
۶۲	نظام‌نامه پرستاری شورای بین‌المللی پرستاران	۴۶	ادای امانت و امانت داری
۶۴	نظام‌نامه پرستاری انجمن پرستاران آمریکا	۴۶	عواقب عدم مراعات جنبه‌های اخلاقی
۶۵	نظام‌نامه اخلاقی پرستاری انجمن پرستاران کانادا		
۶۶	فضایل اخلاقی پرستاران		
۶۷	اخلاق حرفه‌ای در پرستار اتاق عمل		
۶۸	ابعاد اخلاقی نقش ماما		
۶۸	اخلاق حرفه‌ای در مامایی		
۶۹	قوانین بین‌المللی اخلاق مامایی		
۶۹	استاندارد عملکرد حرفه‌ای و اخلاقی مامایی		
۷۰	اخلاق حرفه‌ای در آزمایشگاه پزشکی		
۷۲	آیین‌نامه اجرایی پوشش و اخلاق حرفه‌ای دانشجویان در محیط‌های آزمایشگاهی بالینی		
۷۳	منشور اخلاقی در یک آزمایشگاه		
۷۴	اخلاق حرفه‌ای تکنولوژیست رادیولوژی		
۷۴	حقوق بیمار در رادیولوژی		
۷۵	انتظارات از بیمار در رادیولوژی		
			فصل ششم: اخلاق حرفه‌ای و پرهیز از رذایل اخلاقی
			مقدمه
			اهمیت تاریخی
			بدخلقی
			بدبینی
			دروغ و دروغ‌گوئی
			نفاق
			غیبت
			عیب‌جویی
			حسد
			تکبر
			ستمگری
			کینه‌جویی

۱۱۰	اصول اخلاقی رادیولوژیست
	وظایف رئیس خدمات پرستاری و مامایی و اخلاق
۱۱۳	زیست پزشکی
۱۱۵	آینده و استراتژی‌های اخلاقی
۱۱۶	جنبه‌های اخلاقی تصمیم‌گیری
۱۱۸	استدلال اخلاقی
۱۱۹	کمیته اخلاق

فصل دوازدهم:

۱۲۰	اخلاق حرفه‌ای و موضوعات متفرقه
۱۲۰	مقدمه
۱۲۰	سوگندنامه بقراط
۱۲۱	قوانین بین‌المللی پزشکی
۱۲۲	سوگندنامه ژنو
	سوگندنامه عمومی جهت فارغ‌التحصیلان پرستاری،
۱۲۲	مامایی و پیراپزشکی
۱۲۳	جایزه ابن‌سینا برای اخلاق در علم
۱۲۴	۱۲ نکته اخلاقی از شیخ رجبعلی خیاط

منابع

۱۲۵	
-----	--

۷۶	اصول اخلاقی رادیولوژیست
۷۷	اصول اخلاقی تکنسین رادیولوژی
۷۸	حقوق رادیولوژیست
۷۹	اخلاق حرفه‌ای تکنسین فوریت‌های پزشکی
	روابط کارکنان فوریت‌های پزشکی با یکدیگر و
۸۰	سایر کارکنان گروه‌های پزشکی
	روابط کارکنان یا کارشناس فوریت‌های پزشکی
۸۱	با گروه‌های خاص
۸۱	روابط اخلاقی در برخورد با سالمندان
	روابط اخلاقی در برخورد با اهداء کنندگان بالقوه
۸۱	اعضاء
۸۱	روابط اخلاقی در صحنه جایت
۸۲	روابط اخلاقی در آسیب‌های مربوط به مواد مخدر
۸۲	روابط اخلاقی در برخورد با فرد فوت‌شده

فصل نهم: اخلاق حرفه‌ای و پژوهش

۸۳	مقدمه
۸۳	اخلاق در پژوهش
۸۴	کدهای اخلاق در پژوهش

فصل دهم: اخلاق حرفه‌ای و قانون

۸۷	مقدمه
۸۷	مسئولیت و پاسخگویی
۸۹	قوانین و مقررات اخلاق حرفه‌ای
۸۹	اهمیت رازداری از دیدگاه فقهی
۹۰	اهمیت رازداری از دیدگاه قانونی
۹۰	اهمیت رازداری از دیدگاه اخلاق پزشکی
۹۱	موارد مجاز به نقض رازداری
۹۲	آیین‌نامه اخلاق در پژوهش
۹۲	سقط‌جنین، قوانین و دستورالعمل‌ها
۹۴	کنترل موالید
۹۴	اوتانازی، قوانین و دستورالعمل‌ها
۹۹	پیوند اعضاء، قوانین و دستورالعمل‌ها

فصل یازدهم: اخلاق زیست پزشکی

۱۰۳	مقدمه
۱۰۴	نظریه‌ها
۱۰۵	عمومیت مسائل اخلاقی
۱۰۷	رئیس خدمات پرستاری و مامایی و مسائل اخلاقی
۱۰۸	سرآغاز و دستورات اخلاقی
۱۰۹	دستورات الزامی برای پرستاران
۱۰۹	مبانی فلسفی در مسائل اخلاقی زیست پزشکی

پیشگفتار

هدف و فلسفه بعثت پیامبران الهی «تکامل اخلاق بشری» بوده است. حاکمیت اخلاق کریمه در جوامع انسانی نیز نشانه تعالی و تمدن واقعی آن جامعه تلقی می‌شود. شاید در گذشته رابطه اخلاق با زندگی اجتماعی آن قدر روشن نبود ولی امروزه تأثیر اصول اخلاقی در زندگی ملت‌ها آن چنان آشکار است که جای هیچ‌گونه شک و تردیدی را باقی نمی‌گذارد. مکارم اخلاقی وجه امتیاز و شرافت انسان است. ارزش هر انسان به انصاف او و آراستگی‌اش به سجایا و اخلاق حسنه او وابسته است. پیشرفت‌های علمی بشر زمانی برای بشریت مفید و ثمربخش واقع می‌گردد که از پشتوانه اخلاقی برخوردار باشد. علم و تخصص بدون بهره‌مندی از اخلاقیات پاسخگوی نیازهای فطری بشر نبوده و گاهی نقض غرض است، چراکه هرگونه پیشرفتی باید دارای جهت و هدف باشد و این اخلاقیات است که به پیشرفت‌های علمی جهت و هدف می‌بخشد. پیشرفت‌های علمی که تهی از مکارم و سجایای اخلاقی باشند به‌مانند حرکت در تاریکی شب است. «اخلاق» چراغ هدایت هر حرکت محسوب می‌شود. این چنین است که تأثیر یک عامل اخلاقی در پیشرفت یک ملت را چنان آشکار و واضح می‌بینیم که گاه می‌توانیم مدعی شویم که تمام پیشرفت‌های مادی و صنعتی این ملت‌ها، مرهون وجود همین عامل است. اقوام روزگار به اخلاق زنده‌اند قومی که گشت فاقد اخلاق، مُردنی‌ست

از سویی پایه و اساس شخصیت هر انسان و ارزش وجودی او به صفات و ملکات برجسته او وابسته است. انسان با داشتن این ملکات و صفات عالی است که شایسته انسانیت گردیده و بدون آن حیوانی بیش نیست. قسمت عمده‌ای از ارزش‌های انسانی را باید در سجایای اخلاقی انسان‌ها جستجو نمود. این موضوع را نیز نباید از نظر دور داشت که این صفات عالی انسانی را تنها از طریق پرورش روح و تربیت‌های خاص روانی و اخلاقی می‌توان به دست آورد و لذا روانشناسان و بزرگان علم اخلاق، بحث‌های عمیق و مشروحی برای طرز پیشگیری و مبارزه با مفاسد اخلاقی و طرز اکتساب صفات و روحیات عالی و برجسته انسانی عنوان کرده‌اند که اغلب بر جنبه‌های عملی آن تکیه شده است. پیشوایان بزرگ دین و آیین ما که برجسته‌ترین معلمان و مربیان اخلاقی برای انسان‌ها بوده‌اند، دستورات بسیاری را به‌منظور پرورش ملکات فاضله ذکر نموده‌اند. آن‌ها همچنین درس‌های عالی‌تری را با اعمال خود و نحوه زندگی‌شان در این زمینه به ما داده‌اند که می‌توانیم با اجرای آن دستورات، انسان‌هایی خوشبخت و سعادتمند باشیم.

با توجه به اهمیت کارگروه درمانی در حفظ جان بیمار، کوتاهی در انجام وظیفه و نجات بیمار، مشارکت در ایجاد بیماری و مجروح ساختن بیمار تلقی می‌گردد. چنان‌که امام جعفر صادق - علیه‌السلام - از قول حضرت عیسی (ع) می‌فرمایند: «آن‌کس که در وظیفه درمان مجروح کوتاهی کند، درواقع شریک مجروح ساختن او است زیرا آن‌کس که شخص را مصدوم ساخته لطمه زدن به زندگی او را اراده کرده است و آن‌کس که از ادای وظیفه در درمان مجروح خودداری می‌کند نیز، صلاح و رفع خطر از بیمار را نخواسته است لذا در این شرایط او نیز به فساد و لطمه زدن به زندگی او راضی بوده است.» بنابراین هیچ‌یک از افراد تیم پزشکی مجاز نمی‌باشند که درمان بیمار را به دریافت اجرت خدمات پزشکی قبل از درمان مشروط کرده و در درمان بیمار تأخیر نمایند.

عواقب عدم مراعات جنبه‌های اخلاقی در تمام ابعاد و شئون زندگی افراد، مشخص و بر هیچ‌کس پوشیده نیست و بخصوص توجه و عمل به فضائل اخلاقی در هنگام ضرورت و نیاز انسان‌های دیگر به افراد یک حرفه، چون هنگام ابتلا مردم به بیماری مشخص‌تر و دارای اهمیت بیشتری می‌گردد. در هنگام نیاز یک مددجو یا بیمار، ممکن است تیم پزشکی از دیدگاه علمی و فنی به وظیفه خود عمل و حتی بیمار را معالجه نمایند، ولی عدم مراعات جنبه‌های اخلاقی و انسانی

در برخورد با بیمار، آن‌ها را از اهداف عالی پزشکی دور نماید و کوچک‌ترین غفلت، مسامحه و لغزش از موازین اخلاقی، وجدانی و بی‌حرمتی نسبت به شخصیت بیمار و اطرافیان او سبب عدم امنیت خاطر، دل‌شکستگی، آشفتگی و رنجش روحی بیمار و سلب اعتماد او از تیم پزشکی معالج بیمار گردد.

به نظر می‌رسد این مهم، یعنی نحوه برخورد کادر پزشکی با بیماران، می‌بایست سرلوحه خدمات پزشکی (پهداشتی - درمانی) قرار گیرد تا از رهگذر این اصول، اهداف متعالی پزشکی که نجات جان، درمان، حفظ حیات و سلامت آنان و ایجاد امنیت جسمی و روانی افراد جامعه و جلب رضایت مردم که لازمه رضایت حق تعالی است، محقق گردد.

دکتر جعفر نصیری

عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد

www.ketab.ir

مقدمه

«اخلاق» جمع خلق بوده و خلق به معنای خوی، طبع و سنجیه است. کیفیتی نفسانی است که باعث می‌شود افعالی که با آن کیفیت تناسب دارند بی‌شک و تردید از انسان صادر شوند، مثلاً کسی که متصف به صفت سخاوت است در موقع لزوم بذل و بخشش دچار تردید نمی‌شود. واژه «حرفه» در لغت‌نامه دهخدا به سبک و کار، پیشه و صنعت معنا شده است. حرفه در واقع هر پیشه یا شغلی است که مستلزم تربیت و آمادگی طولانی و تخصصی باشد. «اخلاق حرفه‌ای» همان کیفیت و حالات نفسانی هستند که افراد شاغل در یک حرفه بایستی آن‌ها را رعایت نمایند. حرفه‌های پرستاری، مامایی و مشاغل پیراپزشکی چون علوم آزمایشگاهی، رادیولوژی، اتاق عمل، هوشبری و... به عنوان شاخه‌هایی از علم طب از کرامت و ارزش والایی برخوردار هستند و این قدر و منزلت، صاحبان این مشاغل را ملزم می‌کند که برای انجام وظایف خود، خویش را به صفات عالی انسانی موزین نمایند. صفاتی که اصولاً بدون داشتن آن‌ها امر تشخیص، مراقبت و درمان بیماران، ناقص و بلکه غیرممکن خواهد بود.

شاید این داستان را قبلاً خوانده باشید ولی جایی که بحث اخلاق و اخلاق‌مداری مطرح است، مطالعه مجدد این داستان خالی از لطف نیست: «مرد فقیری بود که همسرش از ماست، کره درست می‌کرد و کره‌ها را به صورت گلوله‌های یک کیلویی درمی‌آورد و مرد آن‌ها را به یکی از بقالی‌های محله می‌فروخت و در مقابل، مایحتاج خانه را می‌خرید. روزی مرد بقال به وزن کره‌ها شک کرد و تصمیم گرفت آن‌ها را وزن کند هنگامی که آن‌ها را وزن کرد، هر گلوله کره نهصد گرم بود. روز بعد عصبانی به مرد فقیر اعلام کرد که این کلاهبرداری را نمی‌بخشد. فروش گلوله نهصد گرمی بجای یک کیلویی!! دیگر حاضر به معامله با او نیست. مرد فقیر ناراحت شد و سرش را پایین انداخت و گفت: ما وزنه‌ای نداریم و یک کیلو شکر از شما خریدیم و آن را به عنوان وزنه قرار دادیم. یقین داشته باش که به اندازه یک کیلو گرم خودت برای تو اندازه می‌گیریم. کاش درک کنیدی بی‌اخلاقی ندانسته‌ما نتیجه چه بوده است؟»

با این مقدمه خداوند عالمان را شاکریم که توفیق نوشتاری جدید در زمینه اخلاق حرفه‌ای برای مشاغل پرستاری، مامایی و پیراپزشکان را فراهم نمود. مباحث اخلاق پزشکی بخصوص در دو دهه گذشته در بین پزشکان علاقمند و متعهد، با اهمیت و رویکردی جدید و با جدیت بیشتری دنبال می‌گردد. اما موضوع اخلاق حرفه‌ای برای سایر مشاغل پزشکی علیرغم اهمیت آن، تا حدود زیادی مغفول مانده است. نکاتی که لازم است اشاره‌ای مختصر به آن بشود؛ اهمیت بیشتر و تأکید خاص بر توجه به بعضی مکارم و باهمین تأکید و اهمیت بر پرهیز و دوری از ردای اخلاقی است.

فعالیت و کار در مراکز بهداشتی و درمانی به‌طور کلی و بخصوص کار کردن در بخش‌های مختلف بیمارستان چون رادیولوژی، آزمایشگاه، اتاق عمل، کلینیک و بخش‌های بستری زنان زایمان، بخش‌های مراقبت‌های ویژه و هر یک از بخش‌های دیگر بیمارستان، باید‌ها و نبایدهایی را به همراه دارد، که هر یک از کارکنان شاغل در این بخش‌ها ملزم به رعایت این باید‌ها و نبایدها می‌باشند که قسمت اعظم آن‌ها موضوعات اخلاقی است. با پیشرفت علم و تکنولوژی در علوم مختلف، امور به‌صورت تخصصی و فوق تخصصی گردیده که علوم پزشکی نیز از این امر مستثنی نمی‌باشد. بررسی در تاریخ علوم پزشکی در میان جوامع مختلف نشان می‌دهد که تا گذشته‌های نه‌چندان دور، امور درمانی مردم توسط افرادی انجام می‌گردید که در هر جامعه‌ای نامی خاص هم چون حکیم، طبیب، دکتر، پزشک و... داشتند که در جامعه ما نیز روال

و شرایط، تقریباً به همین شکل بوده است. این افراد در انجام امر درمان افراد جامعه، اغلب دستیاری داشتند که ضمن کمک به ایشان و فراگیری مهارت و تجربه لازم و تحصیل علم، طبابت پس از مدتی در زمان حیات و یا پس از مرگ استاد خود، به همان روال به درمان مردم می‌پرداختند و از سایر رشته‌های مرتبط با علوم پزشکی چون امروز خبری نبود. از آنجایی که امور بهداشتی و درمانی مردم به این صورت گسترده، تخصصی و فوق تخصصی نبود، با بررسی منابع پزشکی قدیمی، علاقه‌مندان تنها به عنوان پزشک و مسائل مختص مربوط به آن برخورد نموده و متأسفانه از سایر مشاغل علوم پزشکی امروزی به‌استثنا رشته مامایی و آن هم در حد محدود، مطلبی به‌طور مستقیم وجود ندارد و یا ممکن است که محققین کمتر به آن دسترسی پیدا نموده‌اند. یکی از موضوعات بااهمیتی که در همه دوران، از گذشته تا به حال در حرفه پزشکی مورد توجه دست‌اندرکاران این حرفه و مسئولین نظارت‌کننده بر این مشاغل بوده، موضوع اخلاق و اخلاق حرفه‌ای است که بدون شک در آینده نیز با توجه به اهمیت موضوع، بیشتر مورد توجه قرار خواهد گرفت. همچنین با توجه به تخصص‌های پدید آمده در این رشته و تخصصی و فوق تخصصی شدن آن و انشعابات صورت گرفته از رشته پزشکی در یک قرن گذشته، لازم است که موضوع اخلاق حرفه‌ای برای همه رشته‌ها، همگام و متناسب با این پیشرفت توسعه پیدا کند. علیرغم اهمیت پرداختن به موضوع اخلاق حرفه‌ای به‌صورت اختصاصی برای هر یک از این رشته‌های منشعب شده از پزشکی، چه در آموزش دانشجویان و چه در آموزش ضمن خدمت آن‌ها پس از فارغ‌التحصیلی، توجه اندکی به این موضوع گردیده و به بیانی دیگر این موضوع مهم و جدی متأسفانه از جانب همه مورد غفلت قرار گرفته و بدون پرداختن به این موضوع پراهمیت و انجام مداخله‌ای از کنار آن عبور کرده‌اند که این روند منجر به بروز مشکلاتی گردیده و در آینده نیز خواهد شد.

ضمن قدردانی از زحمات بی‌شمار بسیاری از پزشکان و سایر مشاغل مرتبط با این حرفه، باید پذیرفت که دور شدن از مکارم اخلاقی و بد اخلاقی‌های حرفه‌ای در تعداد قابل توجهی از دست‌اندرکاران مشاغل علوم پزشکی، روز به روز بیشتر و تبعات ناشی از آن نیز هر روز گریبان گیر مردم و جامعه می‌گردد. که لازم است مسئولین آموزشی و درمانی، هم در بخش دولتی و هم در بخش خصوصی، بیشتر به این موضوع بپردازند و از این معضل حرفه‌ای که تبعات و عواقب آن به جامعه، آسیب جدی وارد می‌نماید، قبل از دیر شدن، جلوگیری کنند.

تفکر تهیه و نگارش این اثر با مطالعه کتاب "اخلاق حرفه‌ای در خدمات بهداشتی درمانی" تألیف استاد فرزانه و ارجمند، جناب آقای دکتر "محمد مهدی اصفهانی" و شرکت در سخنرانی‌ها و کارگاه‌های آموزشی ایشان آغاز و با مطالعه و بررسی سایر متون تکمیل گردید که بدین وسیله از درگاه خداوند متعال برای ایشان طول عمر توأم با سلامتی و عاقبت بخیری آرزو می‌نمایم.

در پایان جا دارد از همکاری جناب آقایان: دکتر فرامرز محمدعلی بیگی، حسین رفیعی و جعفر مقدسی اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد و آقای مرتضی زینعلی و خانم محبوبه تفرسی در نشر جامعه نگر تشکر نمایم. امید است این کتاب که حاصل مطالعه و تحقیق مؤلفین آن می‌باشد، مورد استفاده همکاران شاغل در حوزه سلامت و دانشجویان عزیز قرار گیرد و با ارائه نظرات و پیشنهادات خود، ما را در تکمیل و بازنگری شماره‌های بعدی این کتاب یاری فرمایند.